

SPORED

Giuseppe Tartini (1692–1770):

Sinfonia/Sonata à Quattro v D-duru, C. 551/78

Allegro
Andantino
Allegro

Joseph Haydn (1732–1809):

Godalni kvartet št. 2 v d-molu, op. 76, »Kvintni«

Allegro
Andante o più tosto allegretto
Menuetto (»Čarovniški menuet«)
Finale: Vivace assai

Bedřich Smetana (1824–1884):

Godalni kvartet št. 1 v e-molu, »Iz mojega življenja«

Allegro vivo appassionato
Allegro moderato à la polka
Largo sostenuto
Vivace

NAPOVEDUJEMO

GRAJSKE HARMONIJE

14. koncertna sezona / 2. koncert

Sreda, 16. april 2024, ob 20.00

Grad Kromberk

LUKA JUHART, HARMONIKA

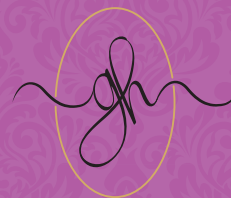
UROŠ ROJKO, KLARINET

Soorganizator:

Kulturni dom Nova Gorica
Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

T: 05 335 40 16
E: blagajna@kulturnidom-ng.si
W: www.kulturnidom-ng.si

GRAJSKE
HARMONIJE

14. koncertna sezona / 1. koncert

GODALNI KVARTET TARTINI

MIRAN KOLBL, VIOLINA

ROMEO DRUCKER, VIOLINA

ALEKSANDAR MILOŠEV, VIOLA

MILOŠ MLEJNIK, VIOLONČELO

Grad Kromberk

sreda, 12. marec 2025

ob 20. uri

45 | let
z vami

Violinist, pedagog, skladatelj, glasbeni teoretik in ustanovitelj Šole narodov (La scuola delle nazioni) **Giuseppe Tartini** se je rodil in živel v Piranu do šestnajstega leta, ko je odšel na študij prava v Padovo. Ta je postala njegovo mesto, v katero se je redno vračal in tam ustvaril najpomembnejše stvari. Prvič ga je zapustil pri devetnajstih letih pod prisilo, ker se je na skrivaj poročil z nečakinjo padovanskega škofa. Izgnanstvo je preživel v Assisiju in se tam predal glasbi; študiral je violino, teorijo in akustiko. Po letu 1715 so mu dovolili vrnitev v Padovo k ženi; v cerkvi svetega Antona je postal violinist in leta 1721 glasbeni vodja. Gradil je na temeljih, ki jih je postavil njegov predhodnik in vzornik Arcangelo Corelli. Zapustil je okoli 135 koncertov za violino in orkester ter skoraj 200 violinskih sonat s spremljavo ali brez, med njimi je znana *Vražji trilček*. Proti koncu življenja je napisal prgišče simfonij. V opusu jih je predvidoma pet: dve v D-duru, ena v G-duru, ena v A-duru in ena v F-duru. V 18. stoletju je bila italijanska »sinfonia« razširjena orkestrska skladba (iz te je nastala klasicistična simfonija). V poznem baroku se je pojavila v cerkvi pred kantatami, v gledališču pred operami, baleti in tudi na akademijah – umetniških in intelektualnih srečanjih, s katerimi je bil Tartini povezan. Tartinijeve simfonie, kot je tudi **Sinfonia/Sonata à Quattro v D-duru, C. 551/78**, so bile zasnovane kot sonate à quattro – za štiriglasni godalni ansambel s tremi stavki, večinoma v sonatni obliki. Stavki si sledijo hitro – počasi – hitro. Za te skladbe so značilne nezapleteno prijetne in spevne melodije, ki sledijo normativom baročne estetike, sem in tja pa tudi že napovedujejo klasicizem.

Godalni kvartet je bila edina instrumentalna zvrst, ki se ji je **Joseph Haydn** posvečal vse življenje. V njegovem opusu jih je 83. Leta 1797 je dokončal niz šestih kvartetov opus 76, ki jih je posvetil grofu Josephu Erdödyju in po njem nosijo tudi ime. V tej glasbeni obliki je Haydn dosegel oblikovno dovršenost. Glasove je individualiziral in vsakemu vdahnil življenje ter jih združene podredil enotnemu hotenju. V teh kvartetih najdemo bogatejšo govorico, duhovnost, drznejše harmonije in tematske izpeljave – elemente, v katerih se je zgledoval po Mozartu. Glasba je manj formalna, bolj čustvena in pretanjena. Vse to zaznamuje tudi **Godalni kvartet št. 2 v d-molu, op. 76**, ki je zaradi intervala kvinte v prvi temi uvodnega stavka dobil vzdevek »Kvintni«. Druge teme ni. Vsi stavki so v istem tonovskem načinu in vsi so med sabo sorodni. Motiv kvinte Haydn obdeluje čez cel prvi stavek. Glavna melodija počasnega stavka *Andante o più tosto allegretto* spominja na zazibalko ali barkarolo z nežno spremljavo pizzicata. Melodijo nato podvrže obsežnim variacijam z modulacijami v srednjem delu. Tretji stavek *Allegro ma non troppo* ali tudi »Čarovniški menuet« ima nenavadno melodijo, ki jo prineseta violini v duetu, v kanonu pa ju posnemata violina in violončelo. Finale *Vivace assai* je po Haydnovih standardih kar konvencionalen. Glavna tema se najprej pojavi v d-molu, vendar se po več epizodah tema vrne spet v D-dur in pripelje stavek do hitrega, briljantnega zaključka.

Češki skladatelj iz obdobja romantike **Bedřich Smetana** je **Godalni kvartet št. 1 v e-molu, »Iz mojega življenja«**, ki je nekakšna avtobiografija, napisal pri 42 letih. Dve leti pred nastankom te skladbe, leta 1874, je začel izgubljati sluh, kar je zanj pomenilo veliko življenjsko katastrofo, in tako je ustvaril svojo glasbeno avtobiografijo. O kvartetu je zapisal: »Kvartet ima samosvojo obliko, tako kot vse moje tovrstne kompozicije. Moj glavni namen je bil narisati tonsko sliko mojega življenja. Prvi stavek upodablja moje mladostniške nazore, ki sem jih gojil do umetnosti, romantično razpoloženje, neoprijemljiva hrepenenja po nečem, kar nisem znal niti izraziti niti definirati, ter tudi že rahla opozorila na mojo prihodnjo usodo; dolga vztrajna nota v finalu svoj izvor dolguje prav temu, to je usodno zvonjenje visokih

tonov v mojih ušesih, ki so v letu 1874 naznanili začetek moje gluhosti. Dovolil sem si šalo na ta račun, saj je bilo to dejstvo zame tako neizmerno pogubno. Drugi stavek, nekakšna polka, obuja v mojih mislih brezskrbne dneve mladosti, ko sem pisal plesno glasbo in sem bil vsem dobro znan kot strasten ljubitelj plesa. Tretji stavek – *Largo, sostenuto* – me spominja na mojo prvo ljubezen in na vse občutke sreče pri tem ter na dekle, ki je kasneje postalo moja žena. Četrty stavek opisuje moje spoznanje, kako uporabljati nacionalne in ljudske elemente v glasbi, moj užitek, ko sem stopal po tej ustvarjalni poti, vse dokler ni bila katastrofalno prekinjena s pojavom gluhosti, potem pogled v žalostno prihodnost, drobne žarke upanja, da bom okreval, spomin na obetajoči začetek moje kariere in nenazadnje občutek obžalovanja za vsem tem. To je v grobem bistvo te skladbe, ki je skorajda osebna in zato namenoma napisana za štiri glasbila; v medsebojnem dialogu govorijo o stvareh, ki so me močno zaznamovale. Nič več kot to.«

Godalni kvartet Tartini je začel kot Godalni kvartet Slovenske filharmonije v sezoni 1983/84, ko so se štirje vodje godalnih skupin orkestra odločili, da svoje izkušnje preizkusijo v godalnem kvartetu, ki je med vsemi komornimi zasedbami najplemenitejša in najobčutljivejša. Od začetkov do današnjih dni je pod uveljavljenim imenom Godalni kvartet Tartini minilo že 40 let skupnega delovanja. Kvartet beleži na stotine koncertov, tisoče prevoženih in preletenih kilometrov, obsežen repertoar in veliko nepozabnih trenutkov. Zasedba je v štirih desetletjih doživela malo sprememb: Primariusa Darka Linarića sta nasledila Črtomir Šiškovič ter sedanji prvi violinist Miran Kolbl, violista Cvetka Demšarja je leta 1990 zamenjal Aleksandar Milošev. Violončelist Miloš Mlejnik in drugi violinist Romeo Drucker sta v zasedbi od same ustanovitve. Ob 40. obletnici kvarteta Tartini je Festival Ljubljana pripravil serijo šestih slavnostnih koncertov. Vrstili so se koncerti po Sloveniji ter na poletnih festivalih doma in v tujini. Med eminentnimi glasbeniki, s katerimi je kvartet v zadnjem času delil oder, velja omeniti hornista Berlinske filharmonije Andreja Žusta in flautistko Brino Kafol Žust. Kvartet je leta 2023 v Cankarjevem domu nastopil na otvoritvenem koncertu Srebrnega abonmaja. Muziciral je s priznanim solo harfistom Losangeleške filharmonije Emmanuelom Ceyssonom ... Zadnji smelni dosežek kvarteta je uresničitev vizionarske zamisli Giuseppeja Tartinija, ki je 250 let po njegovi smrti doživela prvo svetovno digitalno izdajo. Žlahtna Tartinijeva glasba je z najnovejšim digitalnim albumom kvarteta Tartini že obšla svet in dosegla mnoge ljubitelje klasične komorne glasbe. Godalni kvartet Tartini je dobitnik nagrade Prešernovega sklada za leto 2001.

Metka Sulič